



SUSTAINABLE  
DEVELOPMENT  
GOALS



# ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГО-2030

“ҮНДЭСНИЙ ҮҮРЭГ АМЛАЛТ”

**Л.БАЛЧИНЛУВСАН**

НЭГДСЭН БОДЛОГО, ТӨЛӨВЛӨЛТИЙН ГАЗРЫН  
ДАРГА

ЭДИЙН ЗАСАГ, ХӨГЖЛИЙН ЯАМ



2023.09.07



“ХӨГЖЛӨӨС ХЭНИЙГ Ч  
ОРХИГДУУЛАХГҮЙ БАЙХ”



ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГО

# АГУУЛГА



01

ТХЗ-ЫН ХЭРЭГЖИЛТИЙН  
ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

02

ТХЗ-ын төлөөх Монгол  
Улс

03

Үндэсний үүрэг  
амлалт

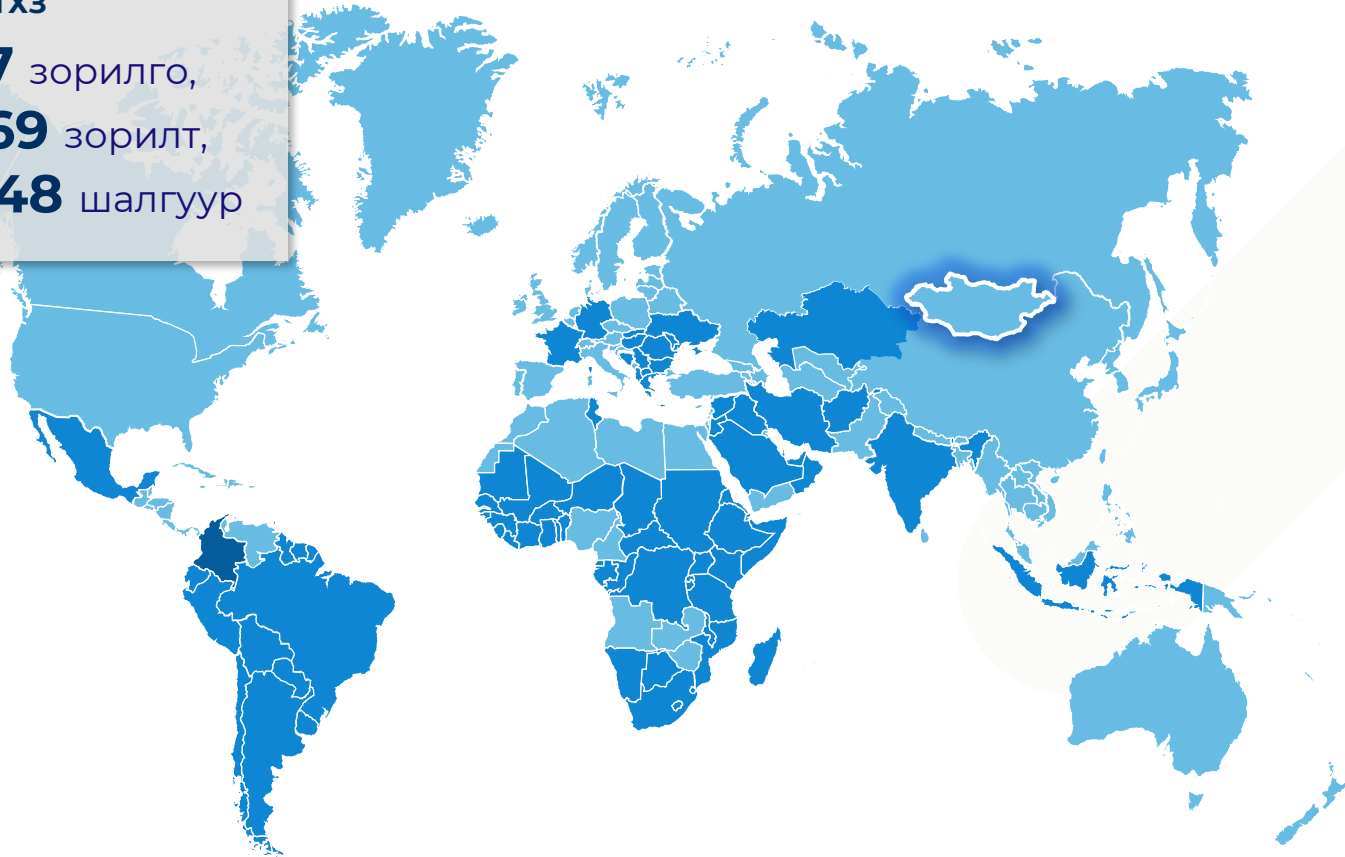


# ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГЫН ХЭРЭГЖИЛТ **ДЭЛХИЙ ДАЯАР УДААШРААД БАЙНА.**

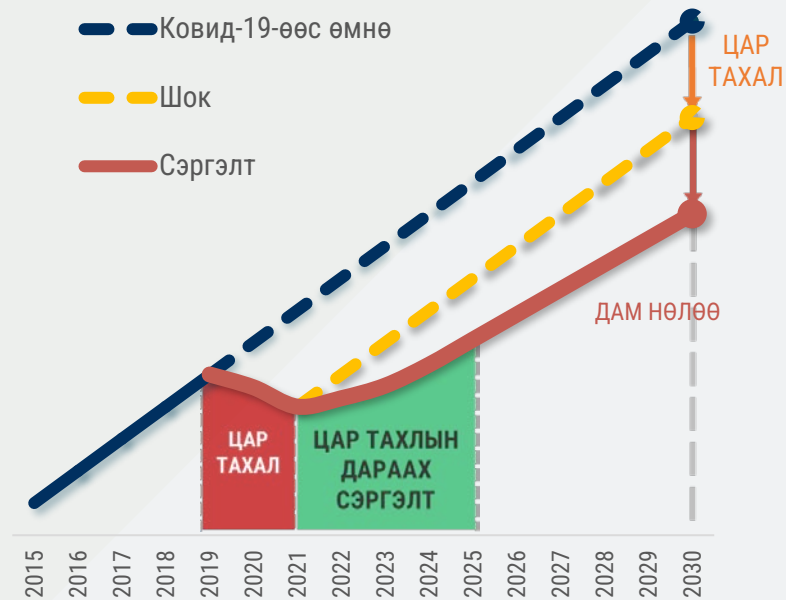
## дэлхийн тхз



**17** зорилго,  
**169** зорилт,  
**248** шалгуур



ТХЗ-ЫН ХЭРЭГЖИЛТЭД ЦАР ТАХЛААС ГАДНА ТҮҮНЭЭС ҮҮССЭН **ДАМ НӨЛӨӨ ИХ БАЙНА.**



Тайлбар: Өсөлтийн төсөөлөл

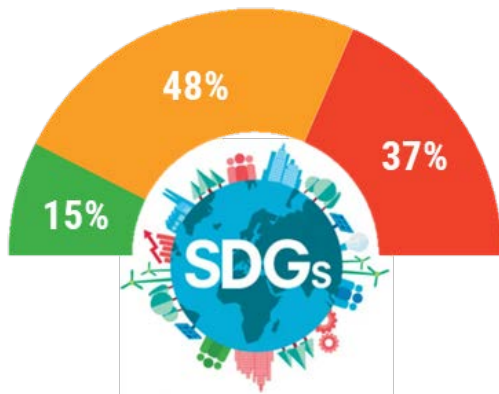
## УДААШРАЛД НӨЛӨӨЛЖ БУЙ ХҮЧИН ЗҮЙЛС:

- ☑ Эдийн засгийн хямрал ба санхүүжилтийн доголдол;
- ☑ Бодлогын тэргүүлэх чиглэлүүдийн өөрчлөлт;
- ☑ Мэдээллийн тасалдал болон хяналт, үнэлгээний хоцрогдол



# ДЭЛХИЙ ДАЯАР ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГЫН 15 ХУВЬ Л ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ХАНГАХ ТҮВШИНД БАЙНА.

## ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГЫН ХЭРЭГЖИЛТ



- ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ХАНГАХ ТҮВШИНД
- ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ЭРЧИМЖҮҮЛЭХ ШААРДЛАГАТАЙ
- ХЭРЭГЖИЛТ ХАНГАЛТГҮЙ БҮЮУ УХАРСАН



Тайлбар: ТХЗ-ын хэрэгжилтийн хандлагад тулгуурласан тооцоолол



**АНТонио Гутерриш**  
НҮБ-ын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга

“ ХЭРЭВ БИД **ОДОО Л АРГА ХЭМЖЭЭ АВАХГҮЙ БОЛ** 2030 ОН ХҮРТЭЛХ ТАВЬСАН ЗОРИЛТ МААНЬ **ЦААС** БОЛОН ҮЛДЭНЭ. ”

## ТХЗ-ЫН ХЭРЭГЖИЛТ **ЗОРИЛГО БҮРТ ХАРИЛЦАН АДИЛГҮЙ БАЙНА.**

- ХАНГАЛТТАЙ
- ЭРЧИМЖҮҮЛЭХ
- ХАНГАЛТГҮЙ
- МЭДЭЭЛЭЛ ХАНГАЛТГҮЙ

### Хэрэгжилтийн хувь, шалгуур үзүүлэлтээр



Тайлбар: ТХЗ-ын хэрэгжилтийн хандлагад тулгуурласан тооцоолол



# МОНГОЛ УЛСЫН ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГЫН ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ЭРЧИМЖҮҮЛЭХ ШААРДЛАГАТАЙ БАЙНА.

## МОНГОЛ УЛСЫН ТХЗ-ЫН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТРЕНД

Мэдээлэлгүй



хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх шаардлагатай



хэрэгжилт хангалтгүй буюу ухарсан

хэрэгжилтийг хангах түвшинд



ХЭРЭГЖИЛТЭД ТУЛГАМДАЖ БУЙ АСУУДАЛ

1 ГАДААД ЦОЧРОЛД ЭМЗЭГ БАЙДАЛ

2 ЦАР ТАХАЛ, ГЕОПОЛИТИКИЙН ТОДОРХОЙ БУС БАЙДЛЫН СӨРӨГ НӨЛӨӨ

3 БҮС, ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН ЯЛГААТАЙ БАЙДАЛ



# АГУУЛГА



SUSTAINABLE  
DEVELOPMENT  
GOALS

01

ТХЗ-ын хэрэгжилтийн  
өнөөгийн байдал

02

ТХЗ-ЫН ТӨЛӨӨХ  
МОНГОЛ УЛС

03

Үндэсний үүрэг  
амлалт



# МОНГОЛ УЛС ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГЫГ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО, ТӨЛӨВЛӨЛТӨӨ ТУСГАН ХЭРЭГЖҮҮЛЖ БАЙНА.



МОНГОЛ УЛСЫН  
УРТ ХУГАЦААНЫ  
ХӨГЖЛИЙН  
БОДЛОГО

- ҮНДЭСНИЙ НЭГДМЭЛ ҮНЭТ ЗҮЙЛ
- ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ
- АМЬДРАЛЫН ЧАНАР БА ДУНДАЖ ДАВХАРГА
- ЭДИЙН ЗАСАГ
- ЗАСАГЛАЛ
- НОГООН ХӨГЖИЛ
- АМАР ТАЙВАН, АЮУЛГҮЙ НИЙГЭМ
- БУС, ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ
- УЛААНБААТАР БА ДАГУУЛ ХОТ

## “ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТОТ ХӨТӨЛБӨР”-ИЙН ТӨСӨЛ

ШИНЭ СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО

I. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТОТ ХӨТӨЛБӨР

II. НИЙГМИЙН ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТОТ ХӨТӨЛБӨР

III. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ЗОРИЛТОТ ХӨТӨЛБӨР

IV. ЗАСАГЛАЛЫН ЗОРИЛТОТ ХӨТӨЛБӨР

V. БУС, ОРОН НУТГИЙН ЗОРИЛТОТ ХӨТӨЛБӨР

VI. ҮНДЭСНИЙ ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРЫГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ ЗОРИЛТОТ ХӨТӨЛБӨР



“ТХЗ”-УУД + “146 ХЯНАЛТ”-  
ШИНЖИЛГЭЭ ҮНЭЛГЭЭНИЙ  
ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТ

- ✓ Алсын хараа-2050 урт хугацааны бодлогын баримт бичигтэй **83 хувь бүрэн болон агуулгаараа** уялдсан.
- ✓ ХЗХ-ийн төсөлтэй **100 хувь уялдсан**.





## ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГЫГ ОЛОН ТАЛТ ОРОЛЦООНД ТУЛГУУРЛАН ХЭРЭГЖҮҮЛЖ БАЙНА.

### ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГА

- ✓ Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн уялдаа
- ✓ Үндэсний хэмжээнд тодорхойлсон зорилт
- ✓ Салбар хоорондын бодлогын уялдаа, зохицуулалт
- ✓ Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ
- ✓ Шалгуур үзүүлэлтүүдийг тооцох аргачлал, арга зүй, тоон мэдээллийн бэлэн байдал

- ✓ Санхүүгийн болон техникийн дэмжлэг, туслалцаа
- ✓ ТХЗ-ын төлөөх үйл ажиллагааг зохицуулах

### ХӨГЖЛИЙН ТҮНШ БАЙГУУЛЛАГУУД



### ИРГЭНИЙ НИЙГЭМ, ЭРДЭМ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ БАЙГУУЛЛАГУУД

- ✓ Тогтвортой хөгжлийн чиглэлээрх судалгаа, мэдлэгийн түгээлт
- ✓ Өгөгдөл, арга зүйн боловсруулалт
- ✓ Сурталчлан таниулах
- ✓ Хөндлөнгийн үнэлгээ, тайлагнал

- ✓ Тогтвортой хөгжилтэй уялдсан үйл ажиллагааны стандарт, шалгуур, таксономи
- ✓ Санхүүжилтийн хөшүүрэг
- ✓ Шинэлэг шийдэл, санаачилга

### ХУВИЙН ХЭВШИЛ



# МОНГОЛ УЛС ТХЗ-ЫН ХЭРЭГЖИЛТЭЭ ОЛОН УЛСАД ТУХАЙ БҮР ТАЙЛАГНАН АЖИЛЛАЖ БАЙНА.

НҮБ-ЫН УЛС ТӨРИЙН ӨНДӨР ТҮВШНИЙ ЧУУЛГАН БА ДЭЭД ТҮВШНИЙ УУЛЗАЛТ

АНХНЫ ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ӨНДӨР ТҮВШНИЙ ЧУУЛГАН ЗОХИОН БАЙГУУЛАГДАВ.

АНХНЫ ДЭЭД ХЭМЖЭЭНИЙ УУЛЗАЛТ

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГЫН ТӨЛӨӨХ ҮЙЛ ЯВЦЫГ ХУРДАСГАХ ШИНЭ ҮЕИЙГ ЭХЛҮҮЛЭХ НЬ

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГУУДЫГ БАТЛАВ.



Хөгжлөөс хэнийг ч орхигдуулахгүй байх зарчмыг хэрэгжүүлэх нь

Хурдацтай өөрчлөгдөж буй дэлхий ертөнцөд ядуурлыг арилгах, хөгжил цэцэглэлтийг дэмжих

Тогтвортой, уян хатан нийгэм рүү шилжих нь

ТХЗ-ийн төлөөх хичээл зүтгэл, арван жилийн үйл ажиллагааг ойлгох нь

ТХЗ-ыг хангах хүртээмжтэй, үр дүнтэй замыг бий болгох нь

2030 он хүртэлх тогтвортой хөгжлийн хөтөлбөрийг бүрэн хэрэгжүүлэхийн зэрэгцээ цар тахлын дараах сэргэлтийг сайжруулах нь



**Үндэсний сайн дурын илтгэл:** ТХЗ-ын хэрэгжилтийн сайн туршлага, сорилт бэрхшээлээ хуваалцах **сайн дурын, төрийн манлайлалтай, оролцогч талуудыг бүрэн хамарсан** үнэлгээ



Ерөнхий Ассамблейн ивээл дор улс орнууд **4 жил тутам** цуглан **ТХЗ-ын хэрэгжилтийг хангах чиглэлээр** авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар хэлэлцдэг



# МОНГОЛ УЛС ҮНДЭСНИЙ САЙН ДУРЫН ИЛТГЭЛЭЭ ХОЁР ДАХЬ УДААГАА АМЖИЛТТАЙ ТАНИЛЦУУЛЛАА.

“ТХЗ-ын хэрэгжилтийн **Үндэсний сайн дурын 2 дахь илтгэлээ** НҮБ-ын улс төрийн өндөр түвшний чуулганы үеэр танилцуулав. ~ 2023.07.17

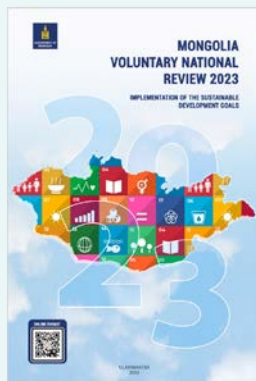


АНХНЫ ҮСДИ



2019

2 ДАХЬ ҮСДИ



2023



## “ТХЗ-ЫН ХЭРЭГЖИЛТ” ҮНДЭСНИЙ САЙН ДУРЫН 2 ДАХЬ ИЛТГЭЛ-2023

### ✓ “ҮСДИ-2023”-ЫН ОЛОЛТ



### ✓ “ТХЗ-2030”-ЫН ЗОРИЛТЫН ХЭРЭГЖИЛТЭД **ТУЛГАМДАЖ БҮЙ СОРИЛТ**

- 1 Гадаад цочролд эмзэг байдал
- 2 Ковид-19 цар тахлын сөрөг нөлөө
- 3 Бүс, орон нутгийн хөгжлийн ялгаатай байдал



# ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН АСУУДЛААРХ НҮБ-ЫН “ДЭЭД ТҮВШНИЙ УУЛЗАЛТ” 2023-Д ӨГӨХ ҮНДЭСНИЙ ҮҮРЭГ АМЛАЛТУУДАА ТОДОРХОЙЛЛОО.

Урт, дунд хугацааны  
БОДЛОГЫН УЯЛДААНЫ ҮНЭЛГЭЭ

Монгол Улсын Үндэсний сайн  
дурын 2 дугаар  
ИЛТГЭЛИЙН ДҮГНЭЛТ

Үндэсний тогтвортой хөгжлийн зорилгын  
шалгуур үзүүлэлт, зорилтот түвшний  
ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ



Тогтвортой хөгжлийн төлөөх  
ҮНДЭСНИЙ ҮҮРЭГ АМЛАЛТЫН ЭХНИЙ ХУВИЛБАР

Оролцогч талуудын  
**САНАЛ ЗӨВЛӨМЖИЙГ ТУСГАХ**  
/ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ -хувийн хэвшил, ИНБ, залуучууд, ЭШБ,  
орон нутаг, хөгжлийн түнш байгууллагууд/

Үндэсний чуулганд хэлэлцүүлэх  
ҮНДЭСНИЙ ҮҮРЭГ АМЛАЛТ

**ҮНДЭСНИЙ ҮҮРЭГ  
АМЛАЛТ**



**ТХЗ-ЫГ ХУРДАСГАХ ТЭРГҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛҮҮД**

“ТХЗ-ын хэрэгжилтийг хурдасгахад чиглэсэн хөрөнгө оруулалтын тэргүүлэх чиглэл, шилжилтийн салбарууд”



**ҮНДЭСНИЙ ЗОРИЛТ**

“2027 оны ядуурлын бууралтын зорилтот түвшин”



**ИНСТИТУЦЫН ЗОХИЦУУЛАЛТ**

“ТХЗ-ын хэрэгжилтийн тэргүүлэх чиглэлийг дэмжих институцын орчин”





# АГУУЛГА

01

ТХЗ-ын хэрэгжилтийн  
өнөөгийн байдал

02

ТХЗ-ын төлөөх  
Монгол Улс

03

**ҮНДЭСНИЙ ҮҮРЭГ  
АМЛАЛТ**



# ҮНДЭСНИЙ АМЛАЛТ 1: ТХЗ-ЫН ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ХУРДАСГАХ ТЭРГҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛҮҮД



Боловсролын үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, зах зээлийн эрэлтэд нийцсэн ажиллах хүчин бэлтгэх



Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, тэгш, хүртээмжтэй байдлыг нэмэгдүүлэх



Инновац, шинжлэх ухаан, технологид суурилсан дижитал шилжилтийг бүрэн хийх



Сэргээгдэх эрчим хүчийг хөгжүүлэх суурь нөхцөлийг бүрдүүлэх замаар эрчим хүчний тогтвортой, найдвартай байдлыг хангах



Уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг нөлөөг бууруулах, дасан зохицох: Байгаль орчны тогтвортой байдлыг хангах, аюул, гамшигт тэсвэртэй байдлыг бэхжүүлэх



Хүнсний хангамж, аюулгүй байдлыг хангах



Нэмүү өртөг шингэсэн, тогтвортой үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, эдийн засгийг төрөлжүүлэх (хөдөө аж ахуй, боловсруулах үйлдвэрлэл, аялал жуулчлал, соёлын бүтээлч үйлдвэрлэл, тээвэр)



Зохистой хөдөлмөр эрхлэлт, хүртээмжтэй ажлын байрыг нэмэгдүүлэх замаар ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулах



Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах



Үр дүнтэй засаглал, бодлогын уялдаа холбоог сайжруулах



Бүс, орон нутгийн хөгжлийг дэмжих



Тогтвортой хөгжлийн зорилгын хэрэгжилтийг хурдасгахад чиглэсэн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх

## Тайлбар



Шилжилт



Салбар дамнасан



Хэрэгжүүлэх арга зам



# ҮНДЭСНИЙ АМЛАЛТ 1: ҮНДЭСНИЙ САЙН ДУРЫН ХОЁРДУГААР ИЛТГЭЛИЙН ДҮГНЭЛТ-ӨНӨӨГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ



Экспортын бүтээгдэхүүн **төрөлжөөгүй, нэмүү өртөг шингээгүй** нь ЭЗ өрсөлдөх чадвар сул байгаагийн гол шалтгаан болж байна.



## МАКРО ЭДИЙН ЗАСАГ

### ЭКСПОРТЫН БҮТЭЦ



ТӨРӨЛЖИЛТИЙН ТҮВШИН | **118/133** улс

“Сүүлийн 15 жилийн хугацаанд Монгол Улс зөвхөн **4 бүтээгдэхүүн зах зээлд нэвтрүүлсэн**”



Эх сурвалж: ГЕГ, Харвардын өсөлтийн шинжилгээний лаборатори



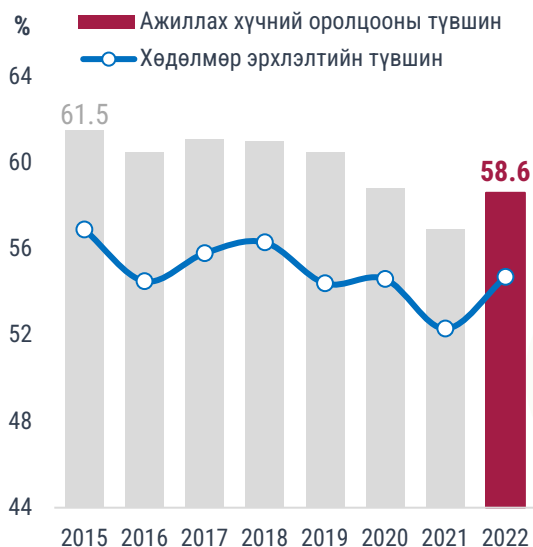
Нэмүү өртөг шингэсэн, тогтвортой үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, **ЭЗ-ийг төрөлжүүлэх**



Зохистой хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих **хөдөлмөрийн зах зээлийн идэвхжил хангалтгүй** байна.



## ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ, ОРОЛЦОО



Эх сурвалж: УСХ



Зохистой хөдөлмөр эрхлэлт, хүртээмжтэй ажлын байрыг нэмэгдүүлэх замаар **ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулах**



Уур амьсгалын өөрчлөлтөөс болж **байгалийн гамшгийн давтамж нэмэгдэж** байна



## УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТ



Эх сурвалж: БОАЖЯ



УАӨ-ийн сөрөг нөлөөг **бууруулах, дасан зохицох**: Байгаль орчны **тогтвортой байдлыг хангах, аюул, гамшигт тэсвэртэй** байдлыг бэхжүүлэх



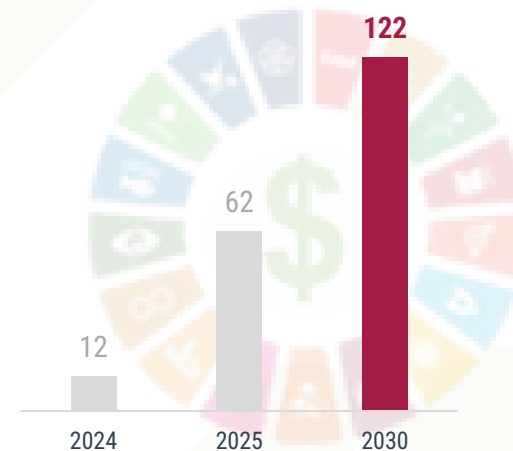
ТХЗ-ын төлөөх санхүүжилт, **хөрөнгө оруулалтын хэрэгцээ, шаардлага** их байна.



## ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

### ТХЗ-Д ШААРДЛАГАТАЙ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

Их наяд төгрөг



Эх сурвалж: НҮБ



Тогтвортой хөгжлийн зорилгын **хэрэгжилтийг хурдасгахад** чиглэсэн **хөрөнгө оруулалтыг** нэмэгдүүлэх



# ҮНДЭСНИЙ АМЛАЛТ 1: ҮНДЭСНИЙ САЙН ДУРЫН ХОЁРДУГААР ИЛТГЭЛИЙН ДҮГНЭЛТ-ӨНӨӨГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ



Засаглалын **тогтвортой, үр ашигтай байдлыг** нэмэгдүүлэх шаардлагатай.



## ЗАСАГЛАЛ

ЗАСАГЛАЛЫН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮДИЙН ДУНДАЖ ЭРЭМБЭ



**111/214** улс

Эх сурвалж: ЗГХЭГ, ДБ



Үр дүнтэй засаглал, **бодлогын уялдаа холбоог сайжруулах**

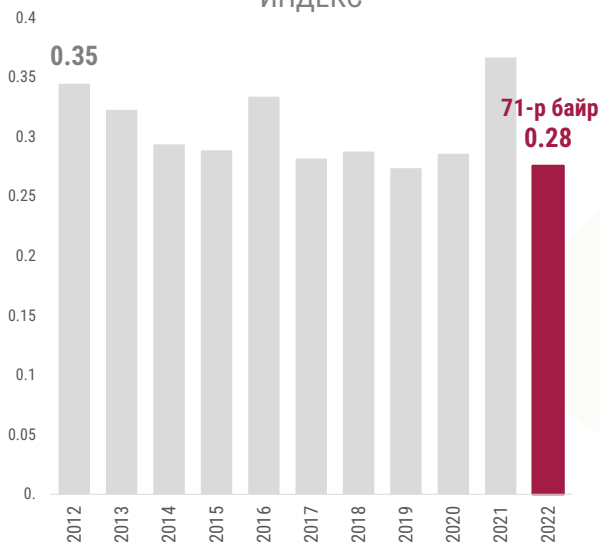


Жендэрийн хэвшмэл ойлголтоос үүдэлтэй асуудлууд байсаар байна.



## ЖЕНДЭР

ЖЕНДЭРИЙН ТЭГШ БУС БАЙДЛЫН ИНДЕКС



Эх сурвалж: НҮБ, УСХ



Жендерийн **эрх тэгш байдлыг хангах**

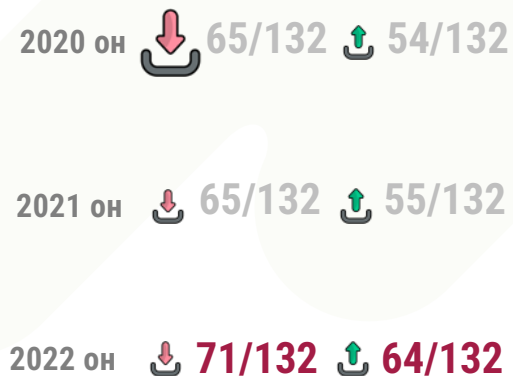


Шинэ технологи нэвтрүүлэх **инновацийн үйлдвэрлэл, туршилт, судалгаа хангалтгүй** байна.



## ИННОВАЦИ

ДЭЛХИЙН ИННОВАЦИЙН ИНДЕКС (ЭРЭМБЭ)



Эх сурвалж: ДӨӨГ



Инновац, шинжлэх ухаан, технологид суурилсан **дигитал шилжилтийг бүрэн хийх**



Бүс, орон нутгийн хөгжлийн ялгаа нь **тэгш бус байдлыг нэмэгдүүлж** байна.



## БУС, ОРОН НУТАГ

ОРОН НУТГИЙН ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН ИНДЕКС (2022)



Эх сурвалж: УСХ



Бүс, орон нутгийн **хөгжлийг дэмжих**





# ҮНДЭСНИЙ АМЛАЛТ 1: ҮНДЭСНИЙ САЙН ДУРЫН ХОЁРДУГААР ИЛТГЭЛИЙН ДҮГНЭЛТ-ӨНӨӨГИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ



Эрүүл мэндийн салбарт бэлэн байдлын **нөөц, хангамж хомс байна.**



## ЭРҮҮЛ МЭНД

Хавдрын өвчлөл **1/183** улс



Элэг

**1/183**  
улс



Ходоод

**1/183**  
улс



Улаан хоолой

**2/183**  
улс



Цус харвалт

**3/183**  
улс

Өвчлөгсдийн **72.5%** нь хожуу үедээ оношлогддог

Эх сурвалж: ЭМЯ



Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, тэгш, хүртээмжтэй байдлыг нэмэгдүүлэх

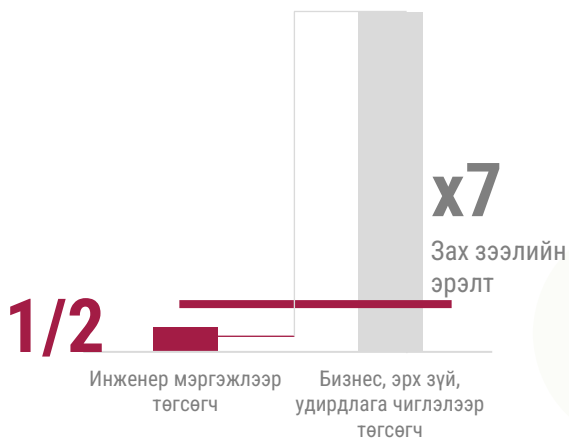


Төгсөгчдийн ур чадвар хөдөлмөрийн **зах зээлийн эрэлтэд нийцэхгүй** байна.



## БОЛОВСРОЛ

ТӨГСӨГЧИД, МЭРГЭЖЛЭЭР



Эмэгтэй **94.5%**



Эрэгтэй **84.7%**



Хот **95.3%**



Хөдөө **80.9%**

Эх сурвалж: БШУЯ



Боловсролын үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, **зах зээлийн эрэлтэд нийцсэн** ажиллах хүчин бэлтгэх



Урт хугацааны хүнсний **аюулгүй байдлыг хангах, хүнсний нөөцийг нэмэгдүүлэх шаардлагатай.**



## ХҮНС

ХҮНСНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

- ! Хүнсний түүхий эд бүтээгдэхүүний бэлтгэн нийлүүлэлт, хадгалалт, тээвэрлэлт **тогтолцоо бүрдээгүй;**
- ! Худалдааны **нэгдсэн тогтолцоо байхгүй;**
- ! Чанар, аюулгүй үзүүлэлтийг бүрэн шинжлэх лабораторийн хүчин чадал сул;
- ! Хүнсний бүтээгдэхүүний **гарал үүсэл, мөшгөх тогтолцоо бүрэн биш;**
- ! Цахим худалдаа болон тээвэр логистикийн үйлчилгээ **уялдаагүй.**



Хүнсний хангамж, **аюулгүй байдлыг хангах**

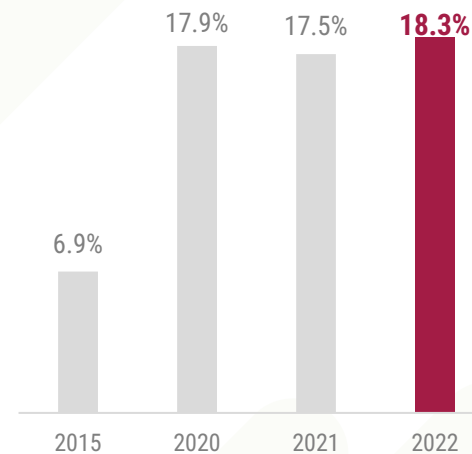


Сэргээгдэх эрчим хүчний суурилагдсан **хүчин чадлын өсөлт хангалтгүй** байна.



## ЭРЧИМ ХҮЧ

СЭХ-ний чадлын нийт ЦЭХ-ний суурилагдсан чадалд эзлэх хувь



Эх сурвалж: ҮСХ



Сэргээгдэх эрчим хүчийг хөгжүүлэх суурь нөхцөлийг бүрдүүлэх замаар эрчим хүчний **тогтвортой, найдвартай байдлыг хангах**



# ҮНДЭСНИЙ АМЛАЛТ 1: ТХЗ-ЫН ТЭРГҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛҮҮДИЙГ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГЫН ЗОРИЛГО, ЗОРИЛТУУДАЙ УЯЛДУУЛАН БОЛОВСРУУЛАВ.

## УРТ ХУГАЦААНЫ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО

- ҮНДЭСНИЙ НЭГДМЭЛ ҮНЭТ ЗҮЙЛ
- ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ
- АМЬДРАЛЫН ЧАНАР БА ДУНДАЖ ДАВХАРГА
- ЭДИЙН ЗАСАГ
- ЗАСАГЛАЛ
- НОГООН ХӨГЖИЛ
- АМАР ТАЙВАН, АЮУЛГҮЙ НИЙГЭМ
- БҮС, ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖИЛ
- УЛААНБААТАР БА ДАГУУЛ ХОТ

## ТХЗ-ЫН ТЭРГҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛ

- Боловсролын үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, зах зээлийн эрэлтэд нийцсэн ажиллах хүчин бэлтгэх
- Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, тэгш, хүртээмжтэй байдлыг нэмэгдүүлэх
- Зохистой хөдөлмөр эрхлэлт, хүртээмжтэй ажлын байрыг нэмэгдүүлэх замаар ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулах
- Сэргээгдэх эрчим хүчийг хөгжүүлэх суурь нөхцөлийг бүрдүүлэх замаар эрчим хүчний тогтвортой, найдвартай байдлыг хангах
- Хүнсний хангамж, аюулгүй байдлыг хангах
- Уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг нөлөөг бууруулах, дасан зохицох: Байгаль орчны тогтвортой байдлыг хангах, аюул, гамшигт тэсвэртэй байдлыг бэхжүүлэх
- Нэмүү өртөг шингэсэн, тогтвортой үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, эдийн засгийг төрөлжүүлэх (хөдөө аж ахуй, боловсруулах үйлдвэрлэл, аялал жуулчлал, соёлын салбар, тээвэр)
- Инновац, шинжлэх ухаан, технологид суурилсан дижитал шилжилтийг бүрэн хийх
- Үр дүнтэй засаглал, бодлогын уялдаа холбоог сайжруулах
- Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах
- Бүс, орон нутгийн хөгжлийг дэмжих
- Тогтвортой хөгжлийн зорилгын хэрэгжилтийг хурдасгахад чиглэсэн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх

## ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТОТ ХӨТӨЛБӨР (ТӨСӨЛ)

- ШИНЭ СЭРГЭЛТИЙН БОДЛОГО
- ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТОТ ХӨТӨЛБӨР
- НИЙГМИЙН ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛТОТ ХӨТӨЛБӨР
- БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ЗОРИЛТОТ ХӨТӨЛБӨР
- ЗАСАГЛАЛЫН ЗОРИЛТОТ ХӨТӨЛБӨР
- БҮС, ОРОН НУТГИЙН ЗОРИЛТОТ ХӨТӨЛБӨР
- ҮНДЭСНИЙ ӨРСӨЛДӨХ ЧАДВАРЫГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ ЗОРИЛТОТ ХӨТӨЛБӨР



# ҮНДЭСНИЙ АМЛАЛТ 1: ТХЗ-ЫН ТЭРГҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛҮҮДИЙГ ДЭЛХИЙ ДАХИНЫ САНААЧЛАГАТАЙ УЯЛДУУЛЛАА.

## ДЭЛХИЙ ДАХИНЫ САНААЧИЛГА

## ҮНДЭСНИЙ ТЭРГҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛ



Эрчим хүч

- Сэргээгдэх эрчим хүчийг хөгжүүлэх суурь нөхцөлийг бүрдүүлэх замаар эрчим хүчний тогтвортой, найдвартай байдлыг хангах



Биологийн олон янз байдал, байгаль орчин

- Уур амьсгалын өөрчлөлтийн сөрөг нөлөөг бууруулах, дасан зохицох: Байгаль орчны тогтвортой байдлыг хангах, аюул, гамшигт тэсвэртэй байдлыг бэхжүүлэх



Боловсролын шилжилт

- Боловсролын үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, зах зээлийн эрэлтэд нийцсэн ажиллах хүчин бэлтгэх



Нийгмийн хамгаалал, ажлын байр

- Зохистой хөдөлмөр эрхлэлт, хүртээмжтэй ажлын байрыг нэмэгдүүлэх замаар ажилгүйдэл, ядуурлыг бууруулах



Дижитал нийтийн дэд бүтэц

- Инновац, шинжлэх ухаан, технологид суурилсан дижитал шилжилтийг бүрэн хийх



Хүнсний хангамж

- Хүнсний хангамж, аюулгүй байдлыг хангах



ТХЗ-ын нутагшуулалт

- Бүс, орон нутгийн хөгжлийг дэмжих



Төрийн бүтээмж

- Үр дүнтэй засаглал, бодлогын уялдаа холбоог сайжруулах



Өгөгдлийн ашиглалт

- Тогтвортой хөгжлийн зорилгын хэрэгжилтийг хурдасгахад чиглэсэн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх



ТХЗ Stimulus

- Нэмүү өртөг шингэсэн, тогтвортой үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, эдийн засгийг төрөлжүүлэх (хөдөө аж ахуй, боловсруулах үйлдвэрлэл, аялал жуулчлал, соёлын бүтээлч үйлдвэрлэл, тээвэр)



Худалдаа

- Жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах



Эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийлэл



## ҮНДЭСНИЙ АМЛАЛТ 1: ТХЗ-ЫН ТЭРГҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛ ТОДОРХОЙЛОХОД ОЛОН ТАЛЫН ОРОЛЦООГ БҮРЭН ХАНГАЖ АЖИЛЛАА.

### Оролцогч талуудын зөвлөлдөх уулзалт

- 08.17 ● Хувийн хэвшил
- 08.17 ● Залуучууд
- 08.21 ● Хөгжлийн түнш байгууллагууд
- 08.22 ● Иргэний нийгмийн байгууллага
- 08.22 ● Эрдэм шинжилгээний байгууллага
- 08.22 ● Орон нутгийн төлөөлөл

**250 гаруй**  
төлөөлөл

**300 гаруй**  
санал

### Дэмжиж ажилласан:

- ✓ Суурин зохицуулагчийн газар
- ✓ Төрөлжсөн байгууллагууд:



### Онцлох саналууд:

#### 01 >> Тогтвортой хөгжлийн төлөөх санхүүжилт

- ✍ ЗГ-аас олгож буй зээл, санхүүжилтийн дэмжлэгийг ТХЗ-руу чиглүүлэх;
- ✍ Олон улсын санхүүжилтийн дэмжлэгийг үр ашигтай зарцуулах;

#### 02 >> Олон нийтийн оролцоо

- ✍ Оролцогч талуудын оролцоог тодорхой болгож, тэдгээрийг татан оролцуулах;
- ✍ Хамтын ажиллагааг илүү бодитой болгох;
- ✍ Олон нийтийн ойлголтыг нэмэгдүүлэх, сэдэлжүүлэх;
- ✍ Энгийн малчин, тариаланч иргэд ТХЗ-д оролцох боломж, хэрэгжилтийн механизмыг бүрдүүлэх;
- ✍ Аж ахуй нэгжийн түвшинд ТХЗ-г хэрэгжүүлэх;

#### 03 >> Хүртээмж

- ✍ Орон нутгийн үйлдвэрлэлийг дэмжих;
- ✍ ТХЗ-ын талаарх өгөгдлийг сайжруулж, мэдээллийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх.



# ҮНДЭСНИЙ АМЛАЛТ 1: ТЭРГҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛҮҮД НЬ ТХЗ-ЫН БУСАД ЗОРИЛТУУДЫГ МӨН ЭРЧИМЖҮҮЛНЭ.

ТХЗ-ын тэргүүлэх чиглэлийн эерэг дам нөлөө

# 8

## 50-ААС ДЭЭШ ЗОРИЛТОД ЭЕРЭГ НӨЛӨӨТЭЙ



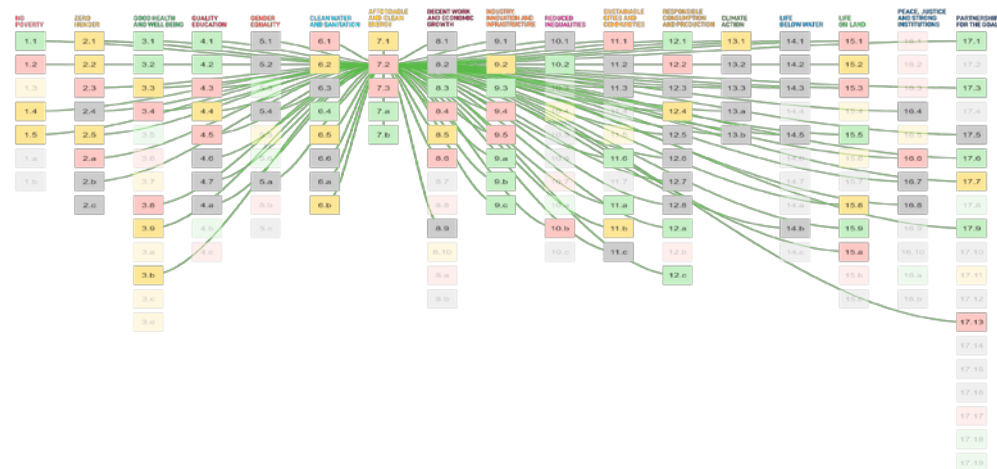
# 4

## 16-30 ЗОРИЛТОД ЭЕРЭГ НӨЛӨӨТЭЙ

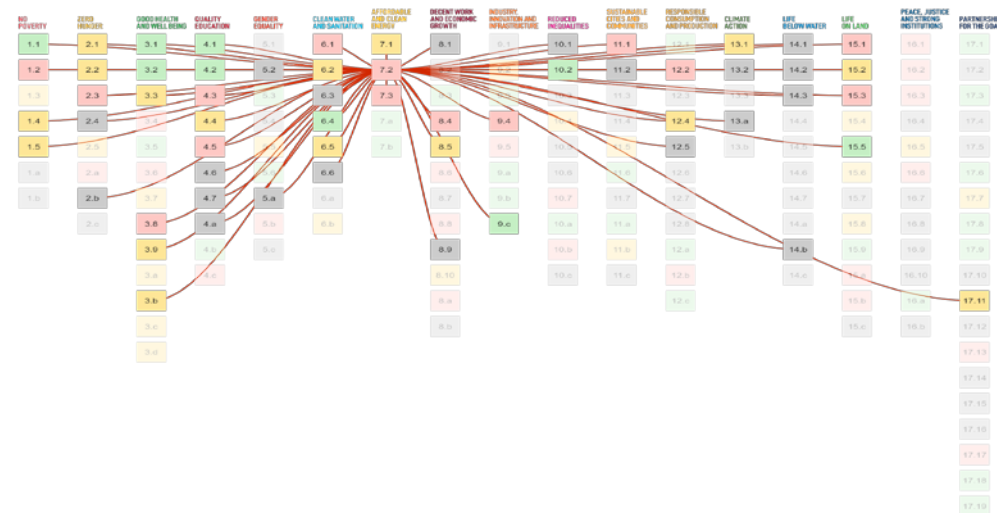


ТХЗ 7.2-2030 он гэхэд сэргээгдэх эрчим хүчний эзлэх хувийг тогтвортой нэмэгдүүлнэ.

ЭЭРЭГ



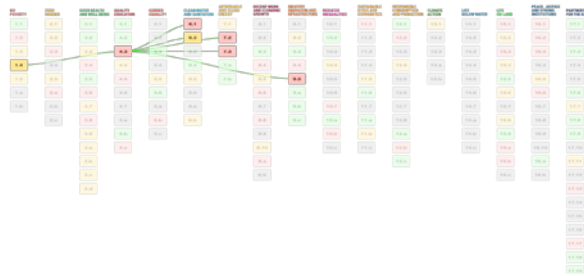
СӨРӨГ



Эх сурвалж: ТХЗ-ыг хурдасгах шинжилгээ, НҮБХХ



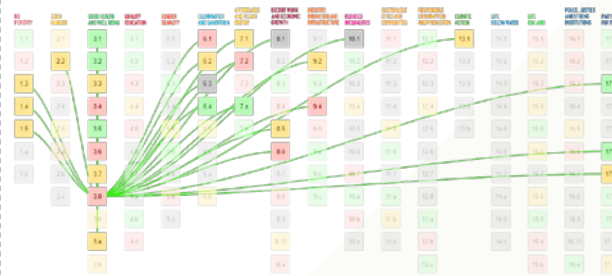
# ҮНДЭСНИЙ АМЛАЛТ 1: ТЭРГҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛҮҮД НЬ ТХЗ-ЫН БУСАД ЗОРИЛТУУДЫГ ЭРЧИМЖҮҮЛНЭ.



✓ ТХЗ 4.3-Чанартай, тэгш дээд боловсрол



✓ ТХЗ 2.3-ХАА-н бүтээмж



✓ ТХЗ 3.8-Эрүүл мэндийн чанар, хүртээмж



✓ ТХЗ 7.2-Сэргээгдэх эрчим хүч



✓ ТХЗ 8.2-Эдийн засгийн төрөлжилт, бүтээмж



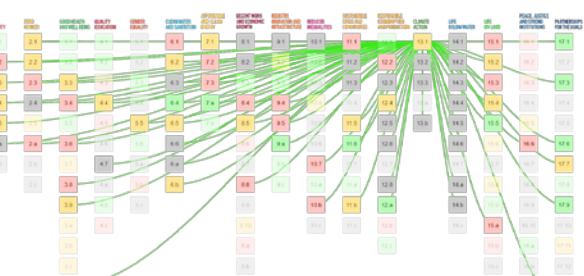
✓ ТХЗ 9.1-Дэд бүтцийн хүртээмж



✓ ТХЗ 9.5-Инновац, ш/ухаан, технологи



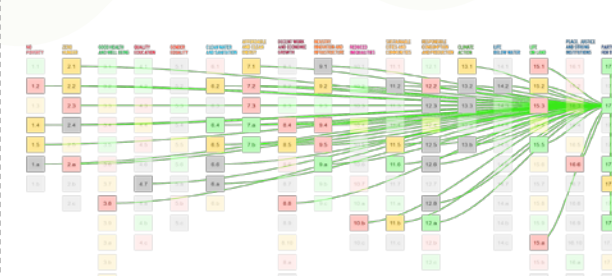
✓ ТХЗ 10.2-Тэгш бус байдал, хүртээмж



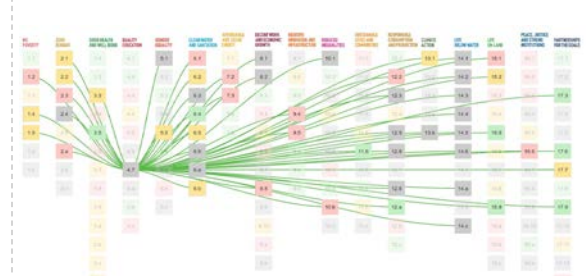
✓ ТХЗ 13.1-Уур амьсгалын өөрчлөлт, гамшиг



✓ ТХЗ 16.6-Үр дүнтэй засаглал



✓ ТХЗ 17.3-Санхүүжилт



✓ ТХЗ 4.7-Мэдлэг, ур чадвар



## ҮНДЭСНИЙ АМЛАЛТ 2: ҮНДЭСНИЙ ЯДУУРЛЫН ТҮВШИНГ 2030 ОН ГЭХЭД 15 ХУВЬД ХҮРГЭНЭ.

“АЛСЫН ХАРАА-2050” урт хугацааны хөгжлийн бодлого

ЯДУУРЛЫН ТҮВШИН

20%

2025



15%

2030

ЦААШИД:

“Зохистой хөдөлмөр эрхлэлт, хүртээмжтэй **ажлын байрыг нэмэгдүүлэх замаар ажилгүйдэл**, ядуурлыг бууруулах” тэргүүлэх чиглэлийн хүрээнд:



**ЗОХИСТОЙ АЖЛЫН БАЙРЫГ  
НЭМЭГДҮҮЛЭХ**



**ОРОН НУТАГТ ҮЙЛДВЭР  
ХӨГЖҮҮЛЭХ ЗАМААР АЖЛЫН БАЙРЫГ  
НЭМЭГДҮҮЛЭХ**



**ХӨДӨЛМӨРИЙН БҮТЭЭМЖ,  
ҮНЭЛЭМЖИЙГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ**



**АЖ АХУЙН НЭГЖ, ГАРААНЫ  
БИЗНЕСИЙГ ДЭМЖИХ**



## ҮНДЭСНИЙ АМЛАЛТ 3: ТХЗ-ЫН ТЭРГҮҮЛЭХ ЧИГЛЭЛҮҮДИЙГ ЭРЧИМЖҮҮЛЭХ ИНСТИТУЦЫН ТОГТОЛЦООГ БЭХЖҮҮЛНЭ.

### ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГЫН ДЭД ХОРОО

ТХЗ-ын төлөвлөлт, санхүүжилт, хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний тогтолцоог бэхжүүлэх

### ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ОЛОН ТАЛТ ЗӨВЛӨЛ

Олон талт хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх, ТХЗ-ын талаар олон нийтэд түгээх, таниулах



### ЭДИЙН ЗАСАГ, ХӨГЖЛИЙН ЯАМ

ТХЗ-ын салбар хоорондын уялдааг хангах, хөгжлийн нэгдсэн бодлого, төлөвлөлтийн үйл явцаар дамжуулан нутагшуулах



### ҮНДЭСНИЙ СТАТИСТИКИЙН ХОРОО

Үндэсний ТХЗ-ын шалгуур үзүүлэлтийн аргачлал батлах, тоон мэдээлэл цуглуулах ажлыг зохион байгуулах



## ЦААШИД “ИНСТИТУЦЫН ТОГТОЛЦООГ БЭХЖҮҮЛЭХ” ХҮРЭЭНД :

НЭГДСЭН УЯЛДАА БҮХИЙ  
ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО,  
ТӨЛӨВЛӨЛТИЙГ БЭХЖҮҮЛНЭ.

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН  
ТӨЛӨӨХ БҮХ НИЙТИЙН  
ОРОЛЦООГ ХАНГАХ ХҮРЭЭНД  
ОЛОН ТАЛТ ЗӨВЛӨЛИЙН ҮЙЛ  
АЖИЛЛАГААГ ИДЭВХЖҮҮЛЖ,  
ТОГТМОЛЖУУЛНА.

НИЙГМИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ  
БҮХ ҮЕ ШАТАНД “ХӨГЖЛӨӨС  
ХЭНИЙГ Ч ОРХИГДУУЛАХГҮЙ  
БАЙХ” ЗАРЧМЫГ  
БАРИМТЛАНА.

ТХЗ-ЫН ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭ,  
ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТОГТОЛЦООГ  
БЭХЖҮҮЛНЭ.





SUSTAINABLE  
DEVELOPMENT  
GOALS



ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ЗОРИЛГЫГ  
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХИЙН ТӨЛӨӨ БҮГДЭЭРЭЭ  
ХИЧЭЭЦГЭЭ.



(976) 51-26333



info@med.gov.mn



Эдийн засаг, хөгжлийн яам,  
Нэгдсэн Үндэстний гудамж 5/1,  
Засгийн газрын байр 2, Улаанбаатар  
15160, Монгол Улс

**АНХААРАЛ  
ХАНДУУЛСАНД  
БАЯРЛАЛАА**

